

Nicolas Maslowski, Ph.D.
Univerzita Karlova v Praze,
Fakulta Humanitních Studií
Pracoviště Historická Sociologie

Oponentský posudek diplomové práce Bc. Jaroslava Mrázka «Samuel P. Huntington a jeho přínos historické sociologii».

Jaroslav Mrázek napsal historicko-sociologickou práci teoreticko-analytického typu. Prezentuje teorie autora ve světle jeho života, kontroverzí s významnými autory, které na některých místech také sám diskutuje. Práce má 91 stránek textu, 7 stránek bibliografie a přílohu. Je strukturovaná do čtyř částí: úvod, život a obecná charakteristika S. P. Huntingtona, dílo a hlavní teorie, závěr. Vzhledem k počtu stránek, existenci poznámkového aparátu, počtu citovaných knih a zahraniční literatury, a konečně také kvalitu redakce a argumentace, hodnotím tuto práci jako odpovídající práci magisterské.

K práci mám několik námětů a připomínek, a to po formální i obsahové stránce. Z hlediska formy může na první pohled vadit zdánlivý nedostatek rovnováhy ve struktuře práce: první kapitola má 3 stránky, druhá 5, třetí 72 a čtvrtá opět 3. Volba krátkého úvodu a krátkého závěru může být diskutabilní, ale je obhajitelná. Problematičtější je poměr druhé a třetí kapitoly. Hlubší pohled nicméně ukazuje, že za názvem třetí kapitoly je schováno 7 podkapitol, které mají konkrétně tento počet stran: 8, 2, 15, 5, 21, 13, 8, a mohly by proto být prezentovány jako kapitoly samy o sobě, kromě té nejkratší. Nicméně i zde ukazuje nevyváženost v počtu stránek na nerovnoměrnou analýzu různých tématik.

Jiný problém formálního rázu je ten, že Jaroslav Mrázek se snaží dát do souvislosti dílo autora s jeho životem a s politickými událostmi. Nicméně i přesto prezentuje v bibliografii (která má usnadňovat čtenářovu práci s textem) díla autora a jiných autorů podle data českého vydání, aniž by zmínil data vydání amerického. Takto prezentovaná bibliografie může být matoucí. V bibliografii také chybí několik titulů (např. kniha od Jamese Davise „When Men Revolts and Why“, která byla použita a citovaná na str. 60). Pan Mrázek také udělal pár menších chyb, jako jsou například překlepy, které ale není nutné jednotlivě vyjmenovávat.

Obsahově jsem narazil na následující problémy. Obecným problémem je fakt, že autor si vybral zajímavý, ale náročný přístup, ve kterém ale není zcela systematický. Analyzovat souvislosti mezi intelektuální prací autora a vnějším světem je obzvlášť zajímavý sociologický přístup. V tomto kontextu se ale očekává, že budou použity pojmy jako strategie kariéry, profilování, struktura příležitosti anebo i jiné, který by mohly dát této analýze hloubku a sociologický ráz. Jaroslav Mrázek místo toho představuje kontroverze, aniž by před tím představil anebo definoval

různé školy a paradigmaty, tvořící kontext Huntingtonovy tvorby. V mezinárodních vztazích existují různé školy myšlení a doktríny, jako je idealismus, realismus a neorealismus, liberální či anglická škola, a konstruktivismus, mezi nimiž má Huntington zvláštní a specifické postavení. Jeho práce existuje nejen v kontroverzích a sama o sobě, ale i ve vztahu k existujícím paradigmatům. Má Huntington neorealistický přístup (druhá jednotka mezinárodních vztahů jako nepřítel, každá jednotka vyhledává svůj národní zájem), i když zároveň (nejen ve Střetu civilizací) věří, že civilizační prvky začnou hrát hlavní úlohu, což by již mohlo být zařazené do školy konstruktivistické? Je to právě existence různých škol, která mu umožňuje vytvořit si zvláštní pozice, a tak je realistou s konstruktivistickým přístupem či demokratem s republikánskými názory.

Druhá věc je, že jeho práce existuje právě i ve vztahu k politické scéně. Tento aspekt Jaroslav Mrázek zmínil několikrát, ale málo systematicky a bez využití sociologických modelů pro jeho vysvětlení. Například proslulý (a nezmíněný) článek „The Erosion of American National Interests“ z roku 1997 může být čten jako intelektuálně-politické profilování po prezidentských volbách, jehož výsledkem byla kniha o krizi americké identity.

Poslední výtkou je, že v práci představené debaty jsou především ty, které známe z českých překladů, a jen v menším počtu pocházejí z anglicko-jazyčné literatury. Lituji, že Jaroslav Mrázek nepředstavil českému publiku mnohé další debaty ze zahraničí, a že nečerpal více z cizojazyčných zdrojů.

Bez ohledu na množství představených námětů a připomínek považuji tuto práci za opravdu hodnotnou a zajímavou. Autor ukázal schopnost syntézy, tematizace a prokázal dostatek erudice. Četba jeho práce je příležitostí naučit se několik věcí a pochopit zajímavé souvislosti. Obzvláště zajímavá je část věnovaná méně známé otázce postoje Huntingtona k teorii modernizace. Proto navrhuji hodnotit práci známkou výborně, v závislosti na výsledku ústní obhajoby případně velmi dobře.

V Praze dne

Nicolas Maslowski